

CHRISTOPH HEILIG

*Paul's Triumph: Reassessing 2 Corinthians 2:14 in
Its Literary and Historical Context*BTS 27, Leuven: Peeters, 2017, Inbunden, xvi + 338 sidor,
SEK 1024, ISBN: 978-9-042-93392-7

I 2 Kor 2:14 beskriver sig Paulus som en fånge i Guds triumftåg. Metaforen har tolkats på en mängd olika sätt genom historien, allt ifrån att aposteln ser sig som en firande soldat i processionen till att han skildrar hur han leds mot sin död. Med *Paul's Triumph* ger Christoph Heilig, forskarassistent vid Zürichs universitet, ett genomarbetat och välargumenterat inlägg i denna debatt, både genom att diskutera tidigare slutsatser och presentera en del nya förslag för tolkningen av metaforen.

Boken är indelad i fyra delar: kap 1–2 ("Introduction") introducerar metod och upplägg, samt en forskningsöversikt; kap 3–4 ("Evaluating background plausibilities") utvärderar tidigare tolkningsförslag utifrån externa och interna kriterier; kap 5–6 ("Evaluating the explanatory potentials") utvärderar historisk bakgrund respektive interna ledtrådar i texten; kap 7–8 ("Conclusions") sammanfattar bokens slutsatser och reflekterar kring inslag av dold kritik ("hidden criticism") mot det romerska imperiet.

Heiligs metod, som beskrivs i bokens första kapitel, har ett tydligt lingvistiskt anslag med fokus på semantik. Det exegetiska hantverket beskrivs som en utvärdering av hypoteser utifrån två faktorer: "background plausibility" och "explanatory potential". Den första innebär att textens innebörd tolkas utifrån externa och interna kriterier, den andra utvärderar tolkningen utifrån frågan: Är detta den väntade formuleringen från författaren? I Heiligs beskrivning av semantik framhålls skillnaden mellan *lexikal betydelse* och *koncept*, med åtskilliga hänvisningar till Silva (*Biblical Words and their Meaning*) och Nida and Louw (*Lexical Semantics of the Greek New Testament*). I detta ligger en allmän kritik mot bibeltolkning som misslyckas med att hålla isär dessa begrepp, samt en mer specifik kritik mot tolkningar av 2 Kor 2:14 som uppvisar denna brist.

I bokens andra kapitel redogör Heilig för tidigare framförda tolkningsförslag inom forskningen. Dessa förslag kommenteras och diskuteras främst utifrån ett lingvistiskt perspektiv, med fokus på den semantiska rymden i det för versen centrala verbet *θριαμβεύειν* ("att triumfera"). En stor förtjänst med Heiligs bok är den kommenterade sammanställning av förekomster av *θριαμβεύειν* sträcker sig fram till det andra århundradet v.t., något som tidigare har saknats. Verbet förekommer endast två gånger i NT (2 Kor 2:14; Kol 2:15) och de utombibliska förekomsterna är därför helt avgörande för tolkningen, vilket Heilig påpekar.

Kapitel 3 och 4 utvärderar den troliga bakgrunden till metaforen utifrån externa och interna kriterier. Det första fokuserar främst på historisk och kulturell bakgrund, medan det andra fokuserar på den litterära kontexten i brevet. Dessa kriterier följs sedan upp i kapitel 5 och 6, där de utvärderas utifrån dess förmåga att förklara användandet av metaforen, alltså dess "explanatory potentials". Heilig landar i den relativt vanliga tolkningen att Paulus ser sig som en besegrad fånge i det romerska triumftåget (*pompa triumphalis*). Till skillnad från flertalet tidigare forskare framhåller han ett specifikt triumftåg som huvudbakgrund till metaforen, nämligen Claudius procession år 44 v.t. I anslutning till detta för Heilig även fram kritik mot tendensen att föra samman beskrivningar av triumftåget från olika källor, och låta dessa tillsammans utgöra bilden av "the Roman triumph". Detta är en viktig kritik mot den stundtals slarviga historiemetodik som ligger bakom det exegetiska tolkningsarbetet.

I kapitel 7 utvecklas slutsatserna och positioneras i relation till tidigare tolkningsförslag. Ett utmärkande drag i Heiligs tolkning är att han (utifrån en koherent syn på 2 Korinthierbrevet) låter 2 Kor 1:1–2:13 (särskilt 2:12–13) leda tolkningen av 2:14. De ändrade resplanerna som beskrivs, vilka för korinthiserna kunde upplevas slumpmässiga eller godtyckliga, förklaras utifrån *θριαμβεύειν*-metaforen; Det är Gud som leder Paulus och hans medarbetare likt den triumferande romerska generalen leder sina krigsfångar. Gemensamt för både sakled och bildled i

metaforen är att subjektet (generalen/Gud) är den som får ära i sammanhanget.

Det åttonde och sista kapitlet, som är relativt frikopplat resten av boken, fungerar som en utvärdering av dold kritik mot det romerska imperiet som eventuellt kan finnas i Paulus text. Denna utvärdering utförs genom en tillämpning av den metod som Heilig skriver ut i sin *Hidden Criticism? The Metodology and Plausibility of the Search for a Counter-Imperial Subtext in Paul* (2015, se recension i SEÅ 82). Inspirerad av metodik och terminologi från Richard Hays resonerar Heilig i termer av ekon ("echoes"), resonanser ("resonances") och dissonanser ("dissonances"). Hans slutsats är att 2 Kor 2:14 innehåller dold kritik mot det romerska imperiet genom Paulus metaforiska användande av det romerska triumftåget (ekon). Kritiken fokuserar inte minst på jämförelsen mellan *den segrande generalen* (resonans) och *Gud* (dissonans). Heilig framhåller samtidigt att den dolda kritiken inte är metaforens huvudbudskap, vilket i analogi även sätter ord på förhållandet mellan detta åttonde kapitel och resten av boken. Kapitlet upplevs en aning frikopplat, vilket hänger samman med Heiligs val att lyssna efter anti-imperialistiska ekon först i efterhand. Samtidigt kan vi fråga oss huruvida denna tågordning faktiskt stämmer. Med *Hidden Criticism* i bagaget kan vi ana en vilja från författaren att upptäcka dessa ekon även under resans gång.

För att utvärdera Paul's Triumph kan vi notera att Heilig tillämpar en väl avvägd metod. Med hjälp av en grundlig genomgång av framförallt semantikens möjligheter och begränsningar i tolkningen av 2 Kor 2:14 visar han hur ett flertal tidigare tolkningsförslag har låtit andra faktorer styra tolkningen alltför fritt. En god förståelse för semantik bidrar till möjligheten att utvärdera tolkningar som mer eller mindre troliga och/eller möjliga. När Heilig i bokens första kapitel presenterar sin metod diskuterar han frågan om den semantiska innebörden av 2 Kor 2:14b: "What does it *mean* that God is πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ? The different answers to this question are propositions, expressing (in meta-language) the content of what is symbolised by these words from Paul's perspective" (7, förf. kurs.). Detta visar på en metodisk begränsning till Paulus egen intention, och därmed inte innefattande de

första mottagarnas, eller de senare läsarnas, perspektiv i någon större utsträckning. Ett sådant grepp hade kunnat berika tolkningen ytterligare, exempelvis genom en sammanställning av tidig receptionshistoria.

Vidare finns det i Heiligs metodik, särskilt i delarna som handlar om att utvärdera "the explanatory potentials," en viss godtycklighet som kan ifrågasättas. Ett återkommande argument bygger på antagandet att "Paulus borde ha valt ett annat ord för att uttrycka detta". I grunden kan detta visserligen ses som fruktbart, då det handlar om att ge utrymme för känsla och intuition i forskarens arbete. Problemet uppstår när detta görs till ett metodologiskt grundantagande som används för att utvärdera och definitivt välja mellan olika tolkningsalternativ. Det riskerar att i allt för stor utsträckning bli argument utifrån tystnaden, där ord och fraser som Paulus inte väljer blir till konkreta argument i sin frånvaro.

Sammanfattningsvis är *Paul's Triumph* ett noga genomarbetat och välkommet inlägg i debatten om 2 Kor 2:14. Författaren synliggör tidigare fallgropar i tolkningen och framför ett välgrundat förslag för att förstå Paulus triumftågsmetafor i sin historiska och litterära kontext.

Ludvig Svensson, Akademi för Ledarskap och Teologi

MARTHA HIMMELFARB

*Between Temple and Torah: Essays on Priests, Scribes,
and Visionaries in the Second Temple Period and Beyond*

TSAJ 151, Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, Inbunden, xii + 399 sidor,
SEK 2005, ISBN: 978-3-161-51041-0

Martha Himmelfarb är professor i religionsvetenskap vid Princeton University inom ämnesområdet "Religion and Mediterranean Antiquity". Hennes fokus är antik judendomen från andra tempelperioden till Islams uppkomst. Samlingsvolymen som recenseras nedan innehåller 20 artiklar, av Himmelfarb, vilka ursprungligen publicerades mellan 1984 och 2011. Hennes förhoppning är att de fortfarande röner intresse för forskarvärlden. Artiklarna sträcker sig från ämnen som andra tempelperiodens judendom till dess utveckling och reception under senantiken och medeltiden. Detta är ett imponerande spann av publikationer och